

**MUNI
SPORT**

Formy edukace

Formy edukace

- 1. školní** edukace
(především formální vzdělávání)
- 2. mimoškolní** edukace
(neformální a informální vzdělávání)
- 3. rodinná** edukace
(zejména informální vzdělávání)
- 4. autoedukace**
(především informální učení)

1. Školní edukace

Škola = sociální instituce zabezpečující **systematickou edukace**, zejména **vzdělávání**

Rysy školy:

- základní a **tradiční** edukační zařízení – vzdělávací instituce
- tisíciletá **historie** (starověk – současnost)
- vždy **v centru pozornosti** pedagogů i filozofů, sociologů, ... politiků (Quintilianus, Komenský, Herbart, Dewey, Masaryk, ...)
- postupná demokratizace (např. viz ženy a vzdělávání)
- výrazná specializace (viz úrovně, všeobecné X odborné, ...)

1. Školní edukace – úrovně vzdělávání

Specializace škol → **Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED) – UNESCO 1978 = úrovně vzdělávání:**

- **preprimární** (mateřská škola)
- **primární** (1.–5. ročník základní školy)
- **nižší sekundární** (6.–9. ročník základní školy, nižší ročníky 6–8letých gymnázií)
- **vyšší sekundární** (čtyřletá gymnázia, vyšší ročníky 6–8letých gymnázií, střední odborné školy a SOU)
- **terciární neuniverzitní** (VOŠ a jiné pomaturitní studium)
- **terciární univerzitní** (bakalářské, Mgr. a NMgr. na VŠ)
- **terciární postgraduální** (doktorské studium)

1. Školní edukace

Diferenciace a specializace škol

- **vnější X vnitřní diferenciace** (rozdělování do skupin X škol)
- intaktní populace –
žáci se speciálními vzdělávacími potřebami
- inkluze, integrace X separace
- v rámci ZŠ – rozšířená výuka vybraných předmětů, např.
matematika, jazyky, ... sportovní třídy
- specializace roste s vyššími úrovněmi vzdělávání

1. Školní edukace

Hlavní funkce školy:

- **systematizační a integrační** = vytvoření systému základních a zdůvodněných informací o přírodě, společnosti a člověku = **východisko porozumění skutečnosti**
- **komplexní** = **vzdělávat** i **vychovávat** = přispívat k celkovému rozvoji jedince (výchovné vyučování ad.)
- **personalizační** = podpora samostatného jednání
- **socializační** = umět zastávat role
- **kvalifikační** = příprava pro profesi
- **ochranná** = škola = garance pozitivního prostředí
- **nástroj sociální politiky** = příprava pro trh práce

1. Školní edukace

Formy školní edukace:

1. v rámci **vyučování**
2. v **mimovyučovacích** aktivitách – velké výchovné možnosti
3. působením školního **prostředí** – materiální a sociální – **funkcionální** edukace

2. Mimoškolní edukace

Mimoškolní edukace – mládeže, dospělých a seniorů

- hromadnými **sdělovacími prostředky** – TV, radio, tisk, kyberprostor, ...
- **společenskými organizacemi** – zejména na **dobrovolné** bázi – např. Sbor dobrovolných hasičů, Český svaz žen, ...
- **zájmovými organizacemi** – např. včelařské spolky, modelářské kluby, Skaut, Sokol, Orel, ...
- **kulturními zařízeními** – muzea, galerie, knihovny, divadla, ...
- důraz na **edutainment** = propojení zábavy se vzděláváním

3. Rodinná edukace

- rodina = **přirozené** (edukační) **prostředí**
- velké **proměny** rodiny (např. širší rodina → nukleární)
- ovlivňuje svým **veřejným míněním** = soubor typických názorů a přístupů ke skutečnosti, jejichž nositelem je většina členů rodiny
- klíčový **edukační prostředek** = **obsah rodinného života** = společné zájmy a účast na pracovních, kulturních, sportovních, vědeckých ad. aktivitách
- potřebná **komunikace** a **spolupráce** se školní a mimoškolní edukací

4. Autoedukace

- **autoedukace** = sebevýchova, především **sebevzdělávání**
- **jedinec** = **iniciátor** + **realizátor** edukačního procesu
- **roste její význam** ← rozvoj vědění, technologií, profesí, ... →
nutnost **permanentního vzdělávání** pro práci i pro běžný život (chytré telefony, péče o zdraví, význam pohybu, ...)
- **východisko** = odpovídající **motivace, potřeby a zájmy**
- významná = **schopnost koncipovat svůj další rozvoj**
(své cíle) + **autodiagnóza, sebereflexe, ...**
- mnohdy nutná **konzultační a poradenská služba**